

El Vilafamés foral

De la Conquesta a l'arribada
dels Borbons (1233-1707)

José Luis Lorenz Andrés

Col·lecció «Biblioteca de les aules»
Minor, 31

**EL VILAFAMÉS FORAL
DE LA CONQUESTA A L'ARRIBADA
DELS BORBONS (1233-1707)**

JOSÉ LUIS LORENZ ANDRÉS

PRÒLEG

CARLES RABASSA VAQUER

BIBLIOTECA DE LA UNIVERSITAT JAUME I. Dades catalogràfiques

Noms: Lorenz Andrés, José Luis, autor | Rabassa Vaquer, Carles, escriptor d'un pròleg | Universitat Jaume I. Publicacions, entitat editora | Castelló de la Plana (Província). Diputació, entitat editora

Títol: El Vilafamés foral : de la conquesta a l'arribada dels Borbons (1233-1707) / José Luis Lorenz Andrés ; pròleg Carles Rabassa Vaquer

Descripció: Castelló de la Plana : Publicacions de la Universitat Jaume I. Servei de Comunicació i Publicacions : Servei de Publicacions de la Diputació de Castelló, [2021] | Col·lecció: Biblioteca de les aules. Serie minor ; 31 | Inclou referències bibliogràfiques

Identificadors: ISBN 978-84-18432-87-3 (paper) | ISBN 978-84-18432-88-0 (pdf) | ISBN 978-84-18432-89-7 (ePub)

Matèries: Vilafamés (Comunitat Valenciana) – Història

Classificació: CDU 946(460.311 Vilafamés) “12/17” | THEMA NHT 1DSE-ES-TB 3KLN

© Del text: José Luis Lorenz Andrés, 2021

© De la il·lustració de coberta: José Luis Lorenz Andrés, 2021

© De la present edició: Publicacions de la Universitat Jaume I, 2021
Servei de Publicacions de la Diputació de Castelló, 2021

Publicacions de la Universitat Jaume I és una editorial membre de l'UNE, cosa que en garanteix la difusió i comercialització de les obres en els àmbits nacional i internacional. www.une.es.

Coordinació de l'edició: M. Carme Pinyana i Gari

Imprimeix:

ISBN paper: 978-84-18432-87-3

ISBN pdf: 978-84-18432-88-0

ISBN ePub: 978-84-18432-89-7

Dipòsit Legal: CS 723-2021

DOI: <http://dx.doi.org/10.6035/Biblio.Aulas.Minor.2021.31>

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només pot ser realitzada amb l'autorització dels seus titulars, llevat d'excepció prevista per la llei. Dirigiu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar fragments d'aquesta obra.

Aquest llibre, de contingut científic, ha estat avaluat per persones expertes externes a la Universitat Jaume I, mitjançant el mètode denominat revisió per iguals, doble cec.

*A les meues xiquetes
Aindara i Mariela,
Vicente i ma mare.
Sense oblidar-me de mon pare
i els meus germans Fernando i Esti*

*Ensenyem Història per conèixer,
per entendre,
per saber,
però per damunt de tot,
perquè no ens manipulen
i ser crítics.*

*«El millor profeta del futur és el passat».
Lord Byron*

ÍNDIX

PRÒLEG

CARLES RABASSA VAQUER.....9

INTRODUCCIÓ.....15

ELS INICIS DEL VILAFAMÉS CRISTIÀ23

La carta de poblament 27

L'orde de l'Hospital: nou senyor feudal de la vila 32

EL NOU ORDE DE MONTESA.....39

Vilafamés: nou vassall de l'orde de Montesa 42

Enfrontament amb el poder reial durant la Revolta de la Unió 48

El continu endeutament de la vila 51

Discrepàncies entre la monarquia i l'orde: el privilegi de Joan I de 1393 53

El nou privilegi de Joan I de 1393 55

El Cisma d'Occident: el papa Benet XIII 56

El conflicte successori, un agreujament de la difícil situació 60

Acord i més poder per a l'orde de Montesa 63

Acord entre la vila i l'orde 63

Sentència dels cinc jutges 66

La nova política vers les viles de Montesa 68

La Revolta de les Germanies i els seus efectes en la vila 69

LA INCORPORACIÓ DE L'ORDE DE MONTESA A LA CORONA 75

Felip II, administrador perpetu de l'orde 76

La Unió d'Armes i el ressorgiment del conflicte 78

La desitjada jurisdicció alfonsina 82

LA GUERRA DE SUCCESSIÓ I EL FINAL DE L'ÈPOCA FORAL.....87

EVOLUCIÓ DE LA POBLACIÓ.....91

EL PODER POLÍTIC A LA VILA	103
Els diferents oficis a la vila.....	104
Evolució dels oficis municipals.....	108
Les oligarquies municipals.....	113
FISCALITAT, RENDES I ENDEUTAMENT A VILAFAMÉS.....	121
El sistema tributari a la vila.....	127
Rendes de la comanda a la vila.....	136
Deutes i censals: una constant a la vila	140
TERRITORI I DISPUTES AMB ALTRES POBLES	149
CONCLUSIONS.....	153
FONTS I BIBLIOGRAFIA	167
Fonts documentals	167
Bibliografia	167
APÈNDIX DOCUMENTAL.....	177
Guillem Ramon de Viella, en nom del rei Jaume I, atorga la carta pobla del castell de Vilafamés	177
Donació de la vila d'Olocau del Rei a l'orde de l'Hospital	178
Modificació feta per l'orde dels hospitalers de les condicions de vassallatge de Vilafamés	180
Acte de reconeixement de la vila de Vilafamés del senyoriu de l'orde de Montesa. 3 de setembre de 1319.....	182
Privilegi concedit pel rei Joan I el 30 d'abril de 1393.....	191
Concessió del rei Martí I per com s'ha d'elegir el justícia el 29 de desembre de 1407	203
Privilegis concedits per Ferran el Catòlic el 28 de març de 1496	207
Confirmació i ratificació dels privilegis a Vilafamés fetes per la reina Joana i el seu fill l'emperador Carles V el 30 d'abril de 1519	209
Document en què la reina regent, Na Mariana d'Àustria, ven la jurisdicció alfonsina a Vilafamés el 27 de juny de 1674.....	212
Document en què la vila de Vilafamés pren possessió de la jurisdicció alfonsina del 16 al 18 d'abril de 1695.....	226
RELACIÓ DE MEMBRES DEL CONSELL DE VILAFAMÉS ENTRE 1639 I 1649.....	243
ÍNDIX D'IL·LUSTRACIONS.....	247